

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

doc. dr. Aleš Bučar Ručman

Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

ales.bucar@fvv.uni-mb.si

- Strukturno nasilje in multikulturna družba -
 - DELAVNICA-

Ljubljana, 2016

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Primeri nestrpnosti in diskriminacije (iz Bučar Ručman, Aleš (2014): Migracije in kriminaliteta: Pogled čez meje stereotipov in predsodkov. Založba ZRC SAZU, Ljubljana.)

Oseba O 23: Označen si že takoj. /.../ Ja, js sem bla označena. /.../ Bosanci, pejte nazaj v svojo Bosno.

Oseba O28: Recimo js se spomnem v osnovni šoli pač, so se mi posmehovali zato, ko nisem bil pač Slovenc. Ko nism Slovenc. /.../ slovenski vrstniki. Ja, ja. /.../ Ja, ja. Ti na -ić.

Oseba O20: Drugi, tretji, četrti razred osnovne šole tam do enga mogoč do enga petega, šestega razreda, tak da eno štiri leta sem jaz to kar trpela iz strani sošolcev. Pa so bli /.../ Slovenci, pa so bli Slovenci, to je blo hudo. Zarad tega, ker sem rojena tuki, živila sem tuki, vse je blo tuki in cel cajt so mi govoril, mislim cel cajt, večkrat, pejt nazaj v svojo Bosno. Pa sem rojena tuki, recimo, to mi je blo tist, res tista prelomnica. Tud jas sem naprimer zdaj svojga otroka on hodi tud v šolo v Velenje, osnovnošolc. In je en tak šok doživel. /.../ V tretjem razredu, ko je pa blo, je pa en njegov prijatelj, ko ga je mel za zlo dobrega prijatla, ga je pa razočaral v tem. In je rekel, mami, kaj naj delam, a ne, in mu je tudi začel na tak način govorit ne, pejd v Bosno. Sem jaz rojena tu, otroci so rojeni tu, on je, ne vem. Sem rekla, lej, dej bod tih in se nasmej, a ne, pust. Sem rekla prvo kot prvo prvi tretji razred je, sem rekla lej, on še ni tok zrel, da bi on to vedel razlikovat, kdo si, od kod si pa

(Bučar Ručman, 2014: 431)

Oseba O7 je izkušnjo iz osnovne šole opisala tako

... takrat ko sem jas še delala osnovno šolo so bli še eksterci obvezni, taki eksterni izpiti, ki smo jih delali. In se spomnim pri slovenščini sem dobila vse možne točke 40 točk je blo in 40 točk sem jaz dobila na tistemu testu in takrat moja profesorica slovenščine ni rekla čestitam. Vrgla mi je test kako je ona lahko vi pa niste mogli. In tist je mene zbolelo ne. Saj to ni, ne govorim o tem, da verjetno je to blo zlo nenamerno. Jaz zdey delam z otroki in vidim kako včasih človek nenamerno neke zadeve nardi. Ampak to lahko pusti pečat na mladem človeku, ki se šele kreira, zakaj pa ne bi mogla met XXXX [zabrisano ime – op. A. B. R.], ki je rojena v Sloveniji, met 40 točk na eksternem izpitu iz slovenščine? Zakaj pa ne? Zakaj je to čudno? Zakaj je potrebno to na tak način izpostaviti pred celmu razredu?

(Bučar Ručman, 2014: 431)

Koga ne bi imeli za soseda?

	1992	1993	1994	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2005	2008	
Priseljenci, tuji delavci*	39,6	55,6	40,5	18,1	28,3	16,0	28,2	20,6	22,6	17,6	27,8	
Muslimani	37,6	49,1	30,7	23,1	33,7	22,6	28,5	27,5	26,4	21,8	28,4	
Židje	37,2	46,6	20,7	22,0	24,8	16,8	22,0	23,0	21,6	17,2	27,4	
Druge rase	37,3	46,6	20,7	22,0	24,8	16,8	22,0	23,0	21,6	17,2	27,4	
SJM 2011							ne bi želel za sosede		7,4	16,1	14,5	28,2
							1					
narkomani							71,7					
ljudje druge rase							10,9		2 skupina, ki je ljudje ne			
ljudje z AIDS-om							26,5		riseljenci iz drugih okolij			
priseljenci, tuji delavci							13,6		d leta 1995 do 2008 pa se			
homoseksualci							35,5		et al., 2009). Z izjemo leta			
ljudje druge veroizpovedi							8,5		egunci, se vprašanje torej			
pijanci							62,5		ljana, FDV, IDV - CJMMK.			
skupaj živeči neporočeni pari							4,7		iana, FDV, IDV - CJMMK.			
ljudje, ki govorijo drug jezik							5,0		na, FDV, IDV - CJMMK.			

* Natančen vpogled v to kategorijo ne želijo za soseda, poimenovali (vključno nekdanje Jugoslavije) uporablja kategorija priseljenci, tuji delavci. Vedno nanaša na priseljence, ki so v Slovenijo prišli po letu 1993, ko so tuji delavci v Slovenijo prihajali predvsem iz nekdanje Jugoslavije. Vir: Toš, N., et al. (1999). Toš, N., et al. (2004). Toš, N., et al. (2009).

* Natančen vpogled v želijo za soseda, poimenovali nekdanje Jugoslavije) uporablja kategorija 1993, ko so tuji delavci vedno nanaša na priseljence. Vir: Toš, N., et al. (1999), Toš, N., et al. (2004). V Toš, N., et al. (2009).

2 skupina, ki je ljudje ne riseljenci iz drugih okolij d leta 1995 do 2008 pa se et al., 2009). Z izjemo leta egunci, se vprašanje torej ljana, FDV, IDV - CJMMK. iana, FDV, IDV - CJMMK. na, FDV, IDV - CJMMK.

Raziskava: Zavratnik et al. (2007). Migracije, integracija in multikulturalnost. Center za raziskovanje javnega mnenja, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovano središče Koper.

Dobesedno vprašanje

Ali menite, da tematika, povezana z imigranti, prosilci za azil oz. begunci, predstavlja problem za slovensko državo in družbo?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, velik problem	296	35,2%
2	Da, a le manjši problem	287	34,1%
3	Ne, to sploh ni problem	248	29,5%
4	Brez odgovora	11	1,3%

Spremenljivka VPR5_4 : begunci (tj. osebe, ki bežijo zaradi vojaških konfliktov oz. vojn)

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	59	7,0%
2	omejevati	446	53,0%
3	ohranjati na isti ravni	328	39,0%
4	brez odgovora	9	1,1%

Spremenljivka VPR10 : Ali bi vas osebno motilo, če bi v vaši ulici ali soseski živelo večje število priseljencev?

Dobesedno vprašanje

Ali bi vas osebno motilo, če bi v vaši ulici ali soseski živelo večje število priseljencev?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, zelo bi me motilo	94	11,2%
2	Da, precej bi me motilo	167	19,8%
3	Vseeno bi mi bilo	153	18,2%
4	Ne, ne bi me motilo	300	35,6%
5	Ne, sploh me ne bi motilo	118	14,0%
6	Brez odgovora	10	1,2%

Spremenljivka VPR12 : Ali imate med vašimi osebnimi prijatelji osebe, ki so se v Slovenijo priselile iz tujine?

Dobesedno vprašanje

Ali imate med vašimi osebnimi prijatelji osebe, ki so se v Slovenijo priselile iz tujine?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, precej jih imam	94	11,2%
2	Da, nekaj jih imam	436	51,8%
3	Ne, nobenega nimam	311	36,9%
4	Brez odgovora	1	0,1%

Spremenljivka VPR5_1 : nizko in srednjekvalificirana delovna sila (kleparji, krovci, gradbeni delavci), ki bi pomagala zapolniti primankljaj na slovenskem trgu dela

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	161	19,1%
2	omejevati	313	37,2%
3	ohranjati na isti ravni	363	43,1%
4	brez odgovora	5	0,6%

Spremenljivka VPR5_2 : visoko kvalificirana delovna sila (strokovnjaki, medicinsko osebje), ki bi pomagala zapolniti primankljaj na slovenskem trgu dela

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	449	53,3%
2	omejevati	180	21,4%
3	ohranjati na isti ravni	206	24,5%
4	brez odgovora	7	0,8%

Spremenljivka VPR15_8 : Na račun priseljencev se povečuje kriminaliteta.

Dobesedno vprašanje

Nekateri ljudje pridejo v Slovenijo, ker bežijo pred vojno ali se bojijo osebnega preganjanja zaradi rasne, etnične, verske ali politične pripadnosti. Prosim povejte, koliko soglašate z naslednjimi trditvami (ocenjujte na lestvici od 1 do 5):

Vrednosti	Kategorije	N	
1	sploh se ne strinjam	65	7,7%
2	se ne strinjam	94	11,2%
3	se niti ne strinjam niti strinjam	209	24,8%
4	se strinjam	262	31,1%
5	se popolnoma strinjam	207	24,6%
6	brez odgovora	5	0,6%

Spremenljivka VPR20_3 : dostop do zdravstvenega in socialnega zavarovanja

Dobesedno vprašanje

Prosim ocenite, koliko se strinjate z naslednjimi izjavami (ocenjujte na lestvici od 1 do 5): Imigrantom, ki legalno prebivajo v Sloveniji, bi morali omogočiti:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	sploh se ne strinjam	23	2,7%
2	se ne strinjam	41	4,9%
3	se niti ne strinjam niti strinjam	142	16,9%
4	se strinjam	377	44,8%
5	se popolnoma strinjam	255	30,3%
6	brez odgovora	4	0,5%

Opisne statistike

Veljavne vrednosti 838

Manjkajoče vrednosti 4

Ta spremenljivka je numerična

**UNTERMIEETZIMMER, mö-
bliert, Heiß- und Kaltwas-
ser, keine Gastarbeiter. Der-
ler, Wienerstraße 47.**

Oglas v *Kleine Zeitung*, 17.5.1975 (v Lorber, V., 2015. *Življenjske poti: Slovenske „zdomske delavke“ na avstrijskem Štajerskem*)

ODDAMO 3-SOBNO STANOVANJE (razno) nedelja 4. november:

Oddamo trisobno stanovanje (cca 100 m²) v privat hiši
- lokacija Gorica, stanovanje je mansardno z balkonom, delno
opremljeno. Stanovanje je primerno za manjšo *slovensko družino*,
[poudarek A. B. R.] v bližini je šola, vrtec, pošta, trgovina, mirna
lokacija. Najemnina 300 evrov + stroški 170 evrov + varščina
(040/XXXXXX) [zabrisana telefonska številka – op. A. B. R.].

Oglas na www.velenje.net, 4. november, 2012

Večina sogovornikov v raziskavi o življenju v Velenju => ljudje **različnih narodnosti imajo med seboj dobre odnose**. S poglobljenimi intervjuji pa smo stopili v ozadje razmerij.

Ugotovitve:

- nestrpnost je sicer navzoča pri nekaterih posameznikih, vendar ostaja v krogu družine (negativne pripombe in sodbe ; praviloma ne izražajo sovražnih stališč do drugih narodnostnih skupin javno;
- izjema pri tem je „lokalni portal“ www.venje.com (anonimnost spleta, manj zadržkov, vendar smo po pregledu vsebin (november 2012–januar2013) lahko ugotovili, da so bili nekateri zapisi sicer nestrpni, vendar daleč od sovražnega govora, ki ga lahko zasledimo na drugih, zlasti nacionalnih spletnih portalih.

- Velenjske razmere tako ne potrjujejo ugotovitev o tem, da je etničnost eno od ključnih meril za izbiro prijateljev in da si ljudje izbirajo prijatelje predvsem znotraj iste etnične skupine (Kalmijn 1998; McPherson, Smith-Lovin, Cook 2001). Prav obratno, razvidno je, da so mladi pri sklepanju prijateljstev etnično vključujoči, kar se ujema z ugotovitvami študij v multikulturnih okoljih – npr. v Barceloni, Londonu in Oxfordu (Roca Capara 2013) => **drugače pri intimno partnerskih zvezah**

Oseba O8: Ne, js sem tut v osnovni šoli imel dejansko enega kolega, ko je bil musliman, pa enga ko je bil, ko je imel družino s Hrvaške, pa enga Slovenca, a ne.

Oseba O12: Sej smo se zastopli, sam pač maš bedake pa maš dobre ljudi, a ne. Tk kot smo že prej rekli, pol pol je. Ni zdej rečeno, da ker je on Srb, je pa slab. Ker so bli ljudje, ne vem, Srbi, so bli, pa jih je blo pet v redu, pet jih je blo pa pokvarjenih. Je blo deset Slovencev, je blo pet jih dobrih, pet pa pokvarjenih, a ne. Čist tk, ne.

Potrditev ugotovitev iz tujine, da predsodke odpravljajo neposredni socialni stiki in interakcije z večjim številom pripadnikov „druge“ kolektivne družbene skupine.

Pristne izkušnje iz prve roke zasedejo praznino nepoznavanja „drugega“, ki jo drugače navadno zapolnijo predsodki in stereotipi.

Vaja:
Eye of the storm
(Blue eyes, brown eyes exercise; Jane Elliott)
& diskusija

Literatura

Bučar Ručman, Aleš (2016). Strukturno nasilje kot mehanizem zapiranja migrantov v globalne in lokalne totalne institucije. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67/1, 16–25.

Bučar Ručman, Aleš (2015). Analiza migracij in odnosov v multikulturni skupnosti : primer mestne občine Velenje. *Dve domovini*, 41, 113–125.

Bučar Ručman, Aleš (2014). Migracije in kriminaliteta: Pogled čez meje stereotipov in predsodkov. Ljubljana : Založba ZRC SAZU.

Kanduč, Zoran (2003). Onkraj zločina in kazni. Ljubljana: Študentska založba.

Kanduč, Zoran (2010). Krizna tranzicija (ali postmodernizacija), kriminaliteta in strukturno nasilje - kriminološki vidik. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 61/1, 51–63.

Galtung, Johan (1969). Violence, Peace and Peace Research. *Journal of Peace Research*, 6/3, 167–191.

Galtung, Johan (1990). Cultural Violence. *Journal of Peace Research*, 27/3, 291–305.

Žižek, Slavoj (2007). Nasilje. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo.